

Політика, право і влада в контексті трансформаційних процесів в Україні

Аналізується взаємозв'язок політичної і правової сфер суспільного розвитку, державної і правової політики у перехідному суспільстві. Розкривається роль правової системи у забезпеченні стабільності й цілісності суспільного життя, зміцненні політичної системи, прискоренні й оптимізації соціальних перетворень. Висвітлюються основні наукові підходи до державного управління як інструмента забезпечення прав людини і громадянина та до урядування як здатності держави налагодити співпрацю суспільних інститутів і громадян у прийнятті та реалізації рішень.

Показано здобутки, проблеми й перспективи трансформації політичної системи в Україні. Доведено, що політична реформа у перехідному суспільстві не може обмежитися зміною форми державного управління.

Проаналізовано модель виборчої системи України як віддзеркалення балансу політичних сил, ступеня структуризації політичної системи.

Розкрито роль інституту президента у пострадянських країнах, і зокрема в Україні, як інтегруючого чинника усієї системи державної влади, визначено особливості політичної і юридичної відповідальності глави держави, процедури імпічменту.

Для науковців, політиків, державних службовців, викладачів, усіх, хто цікавиться політикою і правом.

УДК 32.001.316
ББК Х01
П49

Рекомендовано до друку
Вченою радою Інституту держави і права
ім. В. М. Корецького НАН України
(протокол № 6 від 23 травня 2006 року)

Рецензенти:

В. В. Цветков — доктор юридичних наук, професор,
член-кореспондент НАН України

Ф. М. Рудич — доктор філософських наук, професор, академік УАПН

П49 Політика, право і влада в контексті трансформаційних процесів в Україні: Монографія / Кресіна І. О., Матвієнко А. С., Оніщенко Н. М., Перегуда Є. В., Скрипнюк О. В., Балан С. В., Стойко О. М.; За редакцією І. О. Кресіної. — К.: Інститут держави і права ім. В. М. Корецького НАН України, 2006. — 304 с. (До 15-ї річниці незалежності України).

ISBN 966-02-4044-9

ББК Х 01

Аналізується взаємозв'язок політичної і правової сфер суспільного розвитку, державної і правової політики у перехідному суспільстві. Розкривається роль правової системи у забезпеченні стабільності й цілісності суспільного життя, зміцненні політичної системи, прискоренні й оптимізації соціальних перетворень. Висвітлюються основні наукові підходи до державного управління як інструмента забезпечення прав людини і громадянина та до урядування як здатності держави налагодити співпрацю суспільних інститутів і громадян у прийнятті та реалізації рішень.

Показано здобутки, проблеми й перспективи трансформації політичної системи в Україні. Доведено, що політична реформа у перехідному суспільстві не може обмежитися зміною форми державного правління.

Проаналізовано модель виборчої системи України як віддзеркалення балансу політичних сил, ступеня структуризації політичної системи.

Розкрито роль інституту президента у пострадянських країнах, і зокрема в Україні, як інтегруючого чинника усієї системи державної влади, визначено особливості політичної і юридичної відповідальності глави держави, процедури імпичменту.

Для науковців, політиків, державних службовців, викладачів, усіх, хто цікавиться політикою і правом.

ББК Х01

ISBN 966-02-4044-9

© Кресіна І. О., Матвієнко А. С., Оніщенко Н. М.,
Перегуда Є. В., Скрипнюк О. В., Балан С. В.,
Стойко О. М., 2006

© Інститут держави і права
ім. В. М. Корецького НАН України, 2006

Зміст

Передмова.....	5
Розділ 1. До питання про діалектику права, закона і політики.....	11
Розділ 2. Співвідношення державної і правової політики.....	30
Розділ 3. Правова система як інтегративний показник суспільних перетворень.....	56
Розділ 4. Правові проблеми політичної реформи в Україні.....	106
Розділ 5. Соціально-політичні зміни і реформування законодавства з виборів народних депутатів України.....	164
Розділ 6. Забезпечення прав людини — головна мета трансформації політичних інститутів.....	195
Розділ 7. Відповідальність вищих посадових осіб: примат права чи політична доцільність.....	221

Розділ 8. Урядування як альтернатива дихотомії політика-адміністрація та традиційним підходам до державного управління	257
Висновки	295

Передмова

15 років тому здійснилася віковична мрія українства – на карті світу постала незалежна, суверенна, соборна Українська держава. Відтоді вектором розвитку українського суспільства стали свобода і демократія, соціальна справедливість і добробут громадян, верховенство права і лібералізація економіки.

Україна, як і інші пострадянські країни, переживає складний період переходу від тоталітарного до демократичного політичного режиму, що супроводжується як вагомими успіхами у реформуванні політико-правової сфери, так і кризами політичного розвитку. Подальші кроки держави і громадянського суспільства на цьому шляху визначатимуться рівнем наукового обґрунтування української моделі трансформаційного розвитку, ступенем адекватності політико-правових інститутів соціальним очікуванням і можливостям, світовим тенденціям та глобальним викликам. Це актуалізує дослідження політичної і правової сфер суспільства в їх взаємозв'язку та взаємодії, науковий дискурс, який дістав назву правової політології. Дана монографія є одним з перших наукових досліджень у цій галузі.

Трансформаційний період, який нині переживає Україна, характеризується нестабільністю, пов'язаною із необхідністю ліквідації старих інститутів і створення на їх місці нових, ефективніших і здатних відповідати вимогам сучасного глобалізованого світу. Особливістю цього періоду в перехідних суспільствах є поєднання в рамках одного інституту функцій не лише однієї гілки влади, що передбачає демократичний принцип поділу влади на законодавчу, виконавчу та судову. Така ситуація зумовлена двома обставинами. Насамперед тим, що відповідні органи, мета і спосіб діяльності яких чітко визначені законодавством, все ще не створені. Іншим вагомим чинником є традиції попереднього ре-

[Перейти на сайт →](#)